

L'acolliment al professorat: com ho veuen i com ho viuen els protagonistes

L'article presenta el resultat del treball sobre acollida de nous professionals als centres educatius, que ha elaborat GROC. Partint de la veu dels protagonistes, vol aportar elements d'anàlisi i pautes d'intervenció per als equips directius.

L'acolliment a les professionals i als professionals de nova incorporació constitueix un element cabdal per a la millora del centre educatiu en conjunt. Al capdavall, el progrés serà el resultat de l'acció pedagògica que duen a terme els docents amb els alumnes, de la relació que estableixen amb les famílies, de l'acord de pautes d'intervenció consensuades amb els companys i les companyes, etc. I perquè tot això sigui possible, és fonamental que les persones que arriben de nou al centre (sobretot en uns moments de notable mobilitat de les plantilles) s'hi trobin a gust, que coneguin la feina que han de fer i la manera de fer-la i, sobretot, que estableixin relacions fluides i amigables amb les companyes, els companys, l'alumnat i les famílies.

Aquests foren els plantejaments inicials que van portar el col·lectiu GROC a dur a terme un treball d'anàlisi i de

proposta de pautes d'intervenció per a l'acolliment dels professionals i les professionals de nova incorporació als centres educatius (Teixidó, GROC, 2006). S'hi considerava la rellevància d'aquest procés organitzatiu, s'hi establien les intencions bàsiques que han de presidir-lo i s'hi delimitaven dues dimensions bàsiques que calia tenir en compte: la tècnica (els elements que articulen un pla d'acollida) i la relacional (la manera de dur-lo a la pràctica).

Es tractava d'una aportació dirigida als responsables institucionals de l'acollida (fonamentalment, als equips directius), en la qual ja es plantejava la necessitat de tenir en compte el punt de vista de mestres i professors nous. La coordinació d'una mesa de debat sobre aquesta temàtica en el marc de les IX Jornades 0-12 ho ha propiciat. Es tracta de conèixer el punt de vista dels qui arriben a l'escola de nou: com ho viuen i com ho veuen. Per acostar-nos a la realitat, hem convidat una vintena de mestres a expressar-ho per escrit a partir d'un guió preestablert. A continuació, d'una manera necessàriament breu, s'hi expo-

sen els resultats principals referits a la percepció del procés d'acollida i a les sensacions que experimenten.

Consciència de ser acollit o acollida

L'acolliment inicial és un fet important en la socialització a l'organització de la persona que arriba de bell nou a una escola o a un institut. Espera que algú estigui pendent de la seva arribada, li presenti els companys i les companyes, el guiï durant els primers moments... Passen els anys, però, quan ens capbussem en el bagul dels records, mantenim viu el record dels primers moments. El primer que ens ve al cap i, per tant, allò que ha creat un impacte més gran en la nostra memòria, són els aspectes emocionals. Potser no recordem el que es va dir o el que vam fer, però, en canvi, preservem vives les sensacions, els sentiments.

«Recordo molt bé la sensació de sentir-me ràpidament integrada i molt ben acollida des del primer moment. De fet, el dia que

van arribar els mestres interins, jo ja em sentia veterana!»

En demanar a algunes persones que, en un període breu de temps, han viscut diversos processos d'acollida a múltiples centres (mestres de religió, professors substituïts de curta durada...) que fessin una descripció breu del procés, hi ha coincidència a assenyalar-ne la importància.

«En el moment d'arribar nou a una escola, cada una és un món. Però es poden agrupar en dos tipus: aquelles escoles en què el director és qui acompanya el substituït i li explica el funcionament del centre o aquelles escoles en què gairebé ni et diu hola i amb prou feines recordes qui era a l'endemà (una vegada vaig necessitar tres dies per reconèixer-ne el director).»

Les percepcions que els protagonistes tenen de l'acollida són molt variades. En aportacions anteriors (Teixidó, 2007), ja hem assenyalat que cal tenir en compte els aspectes situacionals (no és el mateix quan es va a cobrir una baixa de llarga durada que quan s'hi va per quinze dies;

no és el mateix al setembre que a mig curs; no és el mateix quan són diverses les persones de nova incorporació o quan només n'hi ha una...) i, també, els aspectes personals (l'edat; l'experiència prèvia i els trets de personalitat; la percepció social que hom té del lloc que li ha tocat; el fet que es tracti d'un trasllat desitjat o forçós; les circumstàncies personals que hi concorren: desplaçament, domicili, transport, situació familiar, etc.). Darrere d'un mateix procés, s'hi amaguen realitats ben diferents; convé ser-ne conscient.

Un món de sensacions

Tenint en compte l'espai limitat de què disposem per fer aquesta aportació, ens centrarem a exposar l'aspecte que més es destaca a les descripcions: les sensacions, els sentiments i les inquietuds que viuen els protagonistes. Es tracta de fer una incursió al món mental, íntim, personal i subjectiu d'un col·lectiu que es troba conformat, majoritàriament, per mestres i professors novells.

No s'ha tingut en compte cap mena de criteri de selecció dels informants; tampoc no s'han tingut en compte criteris de representativitat. No és possible, per tant, efectuar cap mena de generalització. Simplement, vam demanar-los que ens expliquessin com havia anat el procés d'arribada i d'acoblament a un nou centre. Ho van fer i n'hem categoritzat les respostes.

Els inicis en una feina que es basa a ajudar els altres a formar-se i a desenvolupar-se com a persones solen ser presidits per una actitud d'il·lusió, de predisposició a integrar-se en un col·lectiu (el claustre) damunt del qual es dipositen expectatives de creixement professional.

«Quan comences una nova etapa, hi arribes amb il·lusió... i amb ganes de poder posar el teu gra de sorra comptant amb l'experiència i la formació de l'equip.»

La il·lusió inicial és important, però també hi ha la consciència de les mancances i les limitacions: inexperiència, manca de referents, necessitat de desenvolupar hàbits professionals, etc. Hom

La il·lusió inicial és important, però també hi ha la consciència de les mancances i les limitacions: inexperiència, manca de referents, necessitat de desenvolupar hàbits professionals, etc

intueix que haurà d'afrontar situacions imprevistes, davant les quals no disposarà de models previs que guiïn l'actuació... Es veuen com a petits reptes que s'aniran presentant i que caldrà anar superant a mesura que apareguin.

«M'encanta la sensació que un pateix quan s'enfronta a una nova experiència. Aquesta eferescència que et recorre tot el cos de cap a peus i que et fa sentir més conscient de cada moviment, de cada propi pensament... Així, exactament, és com em vaig sentir el primer dia que vaig començar a la nova escola. Tot eren cares desconegudes, la majoria igual de desconcertades que jo, esperant que arribés algú que ens digués qui seríem a partir d'aquell moment.»

Aquest procés és més complicat quan el curs ja ha començat; hi ha menys temps per als contactes previs, menys temps per plantejar-se la nova feina, les compa-

nyes i els companys van a la seva... Sobretot, quan es tracta d'una situació (baixa per malaltia, incidència, etc.) que ja fa dies que s'arrossega, quan el professorat del centre ja està cansat de fer suplències i, per tant, s'espera amb candeletes l'arribada de la persona substituïda.

«Per a un nouvingut, és difícil incorporar-se als grups de persones ja fets. Em refereixo que jo arribava en un moment en què l'equip de professorat ja feia més d'un mes que treballava junt, i el fet d'arribar per una substitució curta em feia sentir sola.»
«Hi arribes després d'una colla de dies en què la resta de mestres ha estat cobrint aquestes hores que et toquen fer a tu i la primera necessitat que veuen és la de col·locar algú en aquell lloc, sense ni tan sols donar-te a conèixer a la resta de companys ni l'escola.»

Arran d'aquesta qüestió, en el decurs del debat intern de GROC, ens plantejàvem (i, ahora, convidem els equips directius a reflexionar-hi) la pregunta: «Què és el primer que fem quan arriba un substituït o una substituïda, enviar-lo directament a

classe o bé allargar un dia més les substitucions per tal que conegui una mica el centre, les rutines bàsiques de funcionament, les companyes i els companys, la feina que haurà de fer...?». La resposta no és senzilla. D'una banda, hi ha la urgència per restablir la normalitat; de l'altra, la necessitat d'ajudar el docent a situar-se i a conèixer els elements bàsics de la feina. Es tracta d'arribar a un punt d'equilibri. Des de la perspectiva dels qui arriben de nou, la qüestió no admet cap mena de dubte:

«Era una escola molt gran. Ni la directora ni la resta de mestres gairebé no s'immutaven quan hi vaig arribar. Va ser aquí on més malament em vaig sentir. Veus que tothom segueix la seva rutina i tu, per no molestar o per vergonya, no preguntes. Sembla com si no existís; el món continua girant al teu voltant, però tu t'has aturat en un moment... I no saps què has de fer!»

A banda dels aspectes que acabem d'esmentar, també disposem d'informació referida a les principals pors o inseguretats que han d'afrontar; els aspectes que

valoren més positivament (l'actitud de suport de l'equip, la planificació del procés...); els riscos que es deriven de la necessitat d'assimilar un gran volum d'informació en un període curt de temps; la importància de les primeres impressions, així com la dimensió micropolítica inherent al procés. Aquests temes, però, els tractarem en aportacions futures.

HEM PARLAT DE:

- Organització i gestió de centres.
- Processos organitzatius.
- Equips de professorat.

Referències bibliogràfiques

TEIXIDÓ, J.; GROU (2006): «L'acollida dels professionals de nova incorporació». Caixa d'Eines, núm. 6, p. 36-53.

TEIXIDÓ, J. (2007): *Fer confluïr mirades: Acolliment del nou professorat als centres educatius*. CRP del Vallès Occidental IV. Conferència de presentació del PFZ, setembre.

Joan Teixidó Saballs

GROC. Universitat de Girona

M. Pilar Serrano Miquel

CEIP Guillerries. Sant Hilari Sacalm

joan.teixido@udg.edu